

Προτεινόμενα Θέματα

Ιστορία – Γ' Λυκείου

2024

Θέμα Α1.

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Ιδιόμορφος – θεωρητικός δανεισμός.
- β. Ελληνικό τυπογραφείο Τραπεζούντας.
- γ. Επιχείρηση Φαβιέρου.

Μονάδες 15

Θέμα Α2.

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή ή **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

- α. Στην Πελοπόννησο κατά την περίοδο 1815-1821 αναπτύχθηκαν δύο μεγάλα δίκτυα πατρωνίας, στην κορυφή των οποίων βρίσκονταν οικογένειες προκρίτων.
- β. Η ξеноφοβία, όπως επίσης η άρνηση του διαφωτισμού και της δυτικής παιδείας αποτελούσαν κυρίαρχες αντιλήψεις του γαλλικού κόμματος.
- γ. Το 1924 ιδρύθηκε το Σ.Ε.Κ.Ε.
- δ. Στις 10 Οκτωβρίου 1935 ο Κονδύλης επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα, με στόχο την παλινόρθωση της βασιλείας.
- ε. Στις εκλογές του 1928 οι Φιλελεύθεροι κέρδισαν τις 178 από τις 250 έδρες.

Μονάδες 10

Θέμα Β1.

Ποιο ήταν το έργο της αρμοστείας του Αλ. Ζαΐμη στην Κρήτη κατά τα έτη 1906-1908;

Μονάδες 12

Θέμα Β2.

- α. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων στον πληθυσμό (και ειδικά των αστικών κέντρων) της Ελλάδας το 1920-1928;
- β. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων στην εθνολογική σύσταση της χώρας κατά το ίδιο χρονικό διάστημα;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Θέμα Γ1.

Με βάση τα παραθέματα (Κείμενο 1,2,3) και τις ιστορικές σας γνώσεις να συγκρίνετε την ανάπτυξη της βιομηχανίας μεταξύ Ευρώπης και Ελλάδας. Ποιες ήταν οι πρώτες – υποτυπώδεις βιομηχανικές μονάδες στην Ελλάδα κατά τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας της και γιατί δεν μπόρεσαν να εξελιχθούν;

Μονάδες 25

Κείμενο 1

Το μόνο που μπορεί να λεχθεί με βεβαιότητα, είναι ότι η ελληνική βιομηχανία ήταν ουσιαστικά στην ίδια σχεδόν κατάσταση το 1890 και το 1900, στην οποία βρισκόταν και το 1864. Συγκριτικά με την αλματώδη πορεία της βιομηχανικής επανάστασης στη Δύση σε ολόκληρη τη διάρκεια του 19ου αιώνα, η εξέλιξη της ελληνικής βιομηχανίας υπήρξε ασήμαντη και η κατάσταση της στις αρχές του 20ου μπορεί να χαρακτηριστεί πρωτόγονη.

Γ. Δερτιλή, Κοινωνικός μετασχηματισμός και στρατιωτική επέμβαση (1880-1909), σσ. 91-93

Κείμενο 2

Οι πρώτες βιομηχανίες (εκβιομηχάνιση) δημιουργήθηκαν στη Μ. Βρετανία γύρω στα 1750-1780. Κύρια γνωρίσματα της εκβιομηχάνισης ήταν η εκτεταμένη χρήση νέων τεχνικών μέσων (κυρίως της ατμομηχανής) που περιορίζαν τη χειρωνακτική εργασία αυξάνοντας την παραγωγή και μειώνοντας το κόστος των προϊόντων, η αξιοποίηση νέων μορφών ενέργειας (κυρίως του άνθρακα, του καύσιμου των ατμομηχανών), η εφαρμογή καινοτομιών στη μεταλλουργία, η συγκέντρωση των εργαζομένων στα εργοστάσια (βιομηχανικό σύστημα) και οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης. Κύριοι πόλοι εκβιομηχάνισης ήταν η υφαντουργία και η μεταλλουργία. Από τις αρχές του 19ου αιώνα το φαινόμενο άρχισε να επεκτείνεται, αρχικά στη δυτική Ευρώπη και στη συνέχεια στον υπόλοιπο κόσμο, οδηγώντας στη μετάβαση από την αγροτική-χειροτεχνική οικονομία στη βιομηχανική οικονομία και προκαλώντας οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές αλλαγές. Οι μεταβολές αυτές υπήρξαν τόσο σημαντικές, ώστε οι ιστορικοί τις ονόμασαν βιομηχανική επανάσταση. Στα μέσα του 19ου αιώνα η εκβιομηχάνιση περιοριζόταν ακόμη στη Μ. Βρετανία, στη βόρεια και ανατολική Γαλλία, στο Βέλγιο, στις Κάτω Χώρες, σε κάποιες περιοχές στις όχθες του ποταμού Ρήνου και σε ορισμένα κέντρα στη βόρεια Ιταλία. Από τα μέσα του 19ου αιώνα, όμως, εξαπλώθηκε με γρήγορους ρυθμούς σε νέες περιοχές της Ευρώπης, καθώς και στις ΗΠΑ, χάρη στην αδιάκοπη πρόοδο των παραδοσιακών βιομηχανικών τομέων (υφαντουργία, μεταλλουργία). Μετά το 1880 πρωτοπόροι έγιναν νέοι βιομηχανικοί κλάδοι που συνδέονταν με την επιστημονική έρευνα. Η χημεία πέρασε από τον χώρο του εργαστηρίου στη μαζική παραγωγή. Επαναστατικές επιστημονικές ανακαλύψεις γέννησαν την οργανική χημεία και επέτρεψαν την παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων συνθετικών βαφών, λιπασμάτων, πλαστικών υλών και εκρηκτικών. Χάρη στη χημεία αναπτύχθηκαν, ακόμη, οι βιομηχανίες φαρμάκων, ψυγείων, φωτογραφικών και κινηματογραφικών ειδών.

Πηγή: σχολικό βιβλίο γ' γυμνασίου [ελαφρώς επεξεργασμένο]

Κείμενο 3

Οι πρώτες βιομηχανικές επιχειρήσεις στην ελεύθερη Ελλάδα ήταν αλευρόμυλοι, βυρσοδεψεία, νηματοκλωστήρια, ναυπηγεία, σιδηρουργεία, σαπωνοποιεία, χρωματοποιεία, τυπογραφεία. [...] Το πρώτο όμως μεγάλο μηχανουργείο ήταν του Βασιλειάδη, που ιδρύθηκε στον Πειραιά το 1861. [...] Φυσικά για μια ορισμένη περίοδο οι βιομηχανικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα ανήκουν όλες στον κύκλο της αλαφριάς βιομηχανίας. Για βαριά βιομηχανία ούτε καν σκέψη μπορούσε να γίνει. [...] Πρώτα αναπτύχθηκε το εμπορικό κεφάλαιο παράλληλα με το εφοπλιστικό, [...] το βιομηχανικό κεφάλαιο τελευταίο.

Γ. Κορδάτου, Ιστορία των ελληνικού εργατικού κινήματος

Θέμα Δ1.

Αντλώντας στοιχεία από τα παραθέματα (Κείμενα 4,5,6) και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα:

- α.** Ποιος ήταν ο ρόλος που διαδραμάτισε ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος στην Α' Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου;
- β.** Ποιοι αποτελούσαν τον κύκλο των υποστηρικτών που συσπειρώθηκε γύρω από τον Μαυροκορδάτο και ποιες οι απόψεις του αγγλικού κόμματος για την εσωτερική πολιτική της χώρας;
- γ.** Πώς η υπόθεση Πατσιφίκο και ο Κριμαϊκός πόλεμος οδήγησαν τελικά στην παρακμή του αγγλικού κόμματος;

Μονάδες 25

Κείμενο 4

Οι πρώτες ισορροπίες σε πολιτικό επίπεδο διαμορφώθηκαν με τη σύγκληση της Α' Εθνοσυνέλευσης στην Επίδαυρο, στα τέλη του 1821. [...] Πρόεδρος της Συνέλευσης ορίστηκε ο Αλ. Μαυροκορδάτος, γόνος φαναριώτικης οικογένειας. Ο Μαυροκορδάτος ήταν άνθρωπος που ήταν ικανός να συντονίσει τα επιμέρους συμφέροντα και να θέσει εκτός πολιτικού παιχνιδιού τους στρατιωτικούς. [...] Το Προσωρινό Πολίτευμα της Επιδαύρου στην πραγματικότητα σήμαινε το θρίαμβο του Μαυροκορδάτου, ο οποίος πέτυχε να εκλεγεί στις 15 Ιανουαρίου 1822 πρόεδρος του Εκτελεστικού. Συνάμα επικύρωνε την επικράτηση των προυχοντικών ομάδων. Ο Δ. Υψηλάντης εκλέχθηκε πρόεδρος του Βουλευτικού και στην πραγματικότητα υποβαθμιζόταν πολιτικά.

Κώστας Κωστής, «Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας», Αθήνα 2016, σ.149-152

Κείμενο 5

Οι οπαδοί του Μαυροκορδάτου συνίσταντο σε στρατιωτικά και πολιτικά στοιχεία της Δυτικής Ρούμελης, όπου ο Μαυροκορδάτος είχε τη γεωγραφική του βάση, και στο σώμα των εξευρωπαϊσμένων λογίων. [...] Είναι γεγονός ότι πολλοί από αυτούς ήταν σπουδαγμένοι στην Ευρώπη. [...]

Ο Μαυροκορδάτος διατύπωσε τις ιδέες του σε ένα πολύ σημαντικό υπόμνημα που συνέταξε το 1848, το οποίο αποτελεί αριστοτεχνικό κατηγορητήριο κατά του ακραίου αλυτρωτισμού και πειστική παρουσίαση των μετριοπαθών θέσεων. [...] Το πρόγραμμα του Μαυροκορδάτου ήταν στην πραγματικότητα πρόγραμμα εσωτερικής ανάπτυξης, εμπορίου, επικοινωνιών και παιδείας, παρόλο που παρουσιαζόταν επιδέξια ως συγκαλυμμένη προετοιμασία για πόλεμο.

Petropoulos, Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο, Αθήνα 1985, σ. 163, 634-635

Κείμενο 6

Υπόθεση Πατσίφικο:

Τον Απρίλιο του 1849 αθηναϊκός όχλος λεηλάτησε το σπίτι του βρετανικής υπηκοότητας Εβραίου Δον Πατσίφικο. Αυτός απαίτησε υπερβολική αποζημίωση από την ελληνική κυβέρνηση και ζήτησε την παρέμβαση της βρετανικής πρεσβείας. Η βρετανική κυβέρνηση έκανε επίδειξη δύναμης και επέβαλε το 1850 ναυτικό αποκλεισμό της Ελλάδας, με την απαίτηση να διευθετηθεί η υπόθεση του Πατσίφικο και κάποιων άλλων βρετανών υπηκόων. Μετά από έντονη αντίδραση της Γαλλίας και της Ρωσίας σταμάτησε ο αποκλεισμός.

Σχολικό βιβλίο Γ' Λυκείου, σ. 75

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

Υπολογισμός Μορίων Πανελλαδικών 2024

Χρησιμοποιήστε την Εφαρμογή για να **υπολογίσετε Μόρια** για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα / Σχολή!

Υπολογίστε Μόρια, δείτε τα **Τμήματα Επιτυχίας** (με τις περσινές βάσεις), τις **Ελάχιστες Βάσεις Εισαγωγής** για κάθε Ειδικό Μάθημα και για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα μέσα από την [ιστοσελίδα](#) του ΜΕΘΟΔΙΚΟΥ ή την Android Εφαρμογή: [mobile app](#)

Ενδεικτικές Απαντήσεις

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

Θέμα Α1.

- α. Σχολικό βιβλίο σελίδα 50 «Η Γαλλία, η Μεγάλη Βρετανία... άργησαν να φανούν.»
- β. Σχολικό βιβλίο σελίδα 248 «Το ελληνικό τυπογραφείο... δημοκρατικό πολίτευμα.»
- γ. Σχολικό βιβλίο σελίδα 121 «Όσοι Χίοι... και τις Κυκλάδες.»

Θέμα Α2.

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

Θέμα Β1.

Σχολικό βιβλίο σελίδα 216 «Ο Αλέξανδρος Ζαΐμης... του Κρητικού Ζητήματος.»

Θέμα Β2.

- α. Σχολικό βιβλίο σελίδα 166 «Ο πληθυσμός της Ελλάδας ... προσφύγων σε αυτά.»
- β. Σχολικό βιβλίο σελίδα 166 «Σημαντικότερες ήταν ... στον εθνικό κορμό.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Θέμα Γ1.

Στην απάντηση αξιοποιούμε το απόσπασμα από το σχολικό βιβλίο σελίδα 29,30.

Η εμφάνιση και ανάπτυξη της βιομηχανίας στον ελληνικό χώρο κατά το 19ο αιώνα, παρουσίασε ελάχιστα κοινά σημεία με όσα συνέβαιναν στο πεδίο αυτό στη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη, τα οποία συνοπτικά ονομάστηκαν Βιομηχανική Επανάσταση. Στο μικρό ελληνικό κράτος η ανάπτυξη της βιομηχανίας ήταν διαρκώς παρούσα στις συζητήσεις, στις οικονομικές και πολιτικές αναλύσεις, συνήθως όμως ως σχέδιο ή πρόθεση, σπάνια ως εφαρμογή. Η ακτινοβολία των επιτευγμάτων των ευρωπαϊκών κρατών έφερνε διαρκώς στο προσκήνιο το ζήτημα της βιομηχανικής ανάπτυξης, η απουσία όμως των απαραίτητων για την ανάπτυξη της βιομηχανίας προϋποθέσεων οδηγούσε τις προθέσεις σε αδιέξοδο.

Η εμφάνιση μονάδων παραγωγής, που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν βιομηχανικές, άρχισε κατά τις πρώτες δεκαετίες της ανεξαρτησίας με αποσπασματικό, ευκαιριακό ίσως τρόπο.

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

Οι μονάδες αυτές αποσκοπούσαν στην εξυπηρέτηση τοπικών αναγκών, οι οποίες σχετίζονταν με την επεξεργασία αγροτικών προϊόντων. Επρόκειτο κυρίως για εξέλιξη των παραδοσιακών αλευρομύλων, των ελαιοτριβείων, των βυρσοδεφείων και των κλωστηρίων. Οι μονάδες όμως αυτές δεν αποτέλεσαν την αφετηρία για τη δημιουργία πιο σύνθετων βιομηχανικών συγκροτημάτων αλλά, στις περισσότερες περιπτώσεις, παρέμειναν στάσιμες και περιορισμένες ως προς τα οικονομικά τους μεγέθη. Ο δισταγμός αυτός οφειλόταν ίσως στη μικρή έκταση της εγχώριας αγοράς, στην πίεση των εισαγόμενων προϊόντων αλλά και στην έλλειψη πολυάριθμου, ειδικευμένου και φθηνού εργατικού δυναμικού.

Με βάση το Κείμενο 1 συμπεραίνουμε ότι η ελληνική βιομηχανία από το 1864 ως το 1900 ήταν στάσιμη. Η κατάστασή της ήταν πρωτόγονη και η εξέλιξή της ασήμαντη. Ο Γ. Κορδάτος στο Κείμενο 3 αναφέρει ότι το πρώτο μεγάλο μηχανουργείο της Ελλάδας ήταν του Βασιλειάδη, που ιδρύθηκε στον Πειραιά το 1861. Νωρίτερα οι πρώτες βιομηχανικές επιχειρήσεις στην ελεύθερη Ελλάδα ήταν οι αλευρόμυλοι, τα βυρσοδεφεία, τα νηματοκλωστήρια, τα ναυπηγεία, τα σιδηρουργεία, τα σαπωνοποιεία, τα χρωματοποιεία, και τα τυπογραφεία που χαρακτηρίζονται ως ελαφριά βιομηχανία. Η βαριά βιομηχανία ήταν ανύπαρκτη στο σύνολο του Ελληνικού χώρου.

Αντίθετα, και βασιζόμενοι στις πληροφορίες του Κειμένου 2, στην Μεγάλη Βρετανία οι πρώτες βιομηχανίες δημιουργήθηκαν γύρω στα 1750-1780. Οι κύριες μονάδες που τροφοδότησαν τα πρώτα στάδια της εκβιομηχάνησης ήταν η υφαντουργία και η μεταλλουργία. Σταδιακά, και από τα μέσα του 19ου αιώνα, αυτές εξαπλώθηκαν με γρήγορους ρυθμούς σε νέες περιοχές της Ευρώπης, καθώς και στις ΗΠΑ. Μετά το 1880 πρωτοπόροι έγιναν νέοι βιομηχανικοί κλάδοι που συνδέονταν με την επιστημονική έρευνα. Η χημεία πέρασε από τον χώρο του εργαστηρίου στη μαζική παραγωγή και επαναστατικές επιστημονικές ανακαλύψεις γέννησαν την οργανική χημεία και επέτρεψαν την παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων συνθετικών βαφών, λιπασμάτων, πλαστικών υλών και εκρηκτικών.

Η διαδικασία αυτή οδήγησε στη μετάβαση από την αγροτική οικονομία στη βιομηχανική οικονομία και προκάλεσε οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές αλλαγές (βλέπε Βιομηχανική Επανάσταση).

Θέμα Δ1.

α.

Το «Προσωρινόν Πολίτευμα» της Επιδαύρου, το πρώτο σύνταγμα της Επανάστασης, ψηφισμένο από την Α' Εθνοσυνέλευση, έδωσε το 1822 λύση στο πρόβλημα της ηγεσίας του Αγώνα, με τον αντιπολυταρχικό χαρακτήρα του και τη θέσπιση πολυαρχικής εξουσίας. Ο Κώστας Κωστής στο κείμενό του «*Τα κακομαθημένα παιδιά της Ιστορίας*» αναφέρει ότι ο πρόεδρος της Συνέλευσης ορίστηκε ο Αλ. Μαυροκορδάτος, γόνος φαναριώτικης οικογένειας. Ο Μαυροκορδάτος ήταν άνθρωπος που ήταν ικανός να συντονίσει τα επιμέρους συμφέροντα και να θέσει εκτός πολιτικού παιχνιδιού τους στρατιωτικούς. Ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος κατόρθωσε να γίνει ρυθμιστής της κατάστασης, έχοντας εξασφαλίσει για τον κύκλο του και για τους προκρίτους την εξουσία, ενώ αγνοήθηκαν ο Κολοκοτρώνης και ο Υψηλάντης. Έτσι δημιουργήθηκε ρήγμα στις σχέσεις μεταξύ στρατιωτικών και προκρίτων. Το Προσωρινό Πολίτευμα της Επιδαύρου στην πραγματικότητα σήμαινε το θρίαμβο του Μαυροκορδάτου, ο οποίος πέτυχε να εκλεγεί στις 15 Ιανουαρίου 1822 πρόεδρος του Εκτελεστικού και επικύρωνε την επικράτηση των προυχοντικών ομάδων (προκρίτων).

β.

Οι οπαδοί του Μαυροκορδάτου ήταν στρατιωτικοί και πολιτικοί της Δυτικής Ρούμελης, όπου ο Μαυροκορδάτος είχε τη γεωγραφική του βάση, καθώς και εξευρωπαϊσμένοι λόγιοι σπουδαγμένοι

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

στην Ευρώπη. Ο Μαυροκορδάτος διατύπωσε τις ιδέες του σε ένα υπόμνημα (1848), το οποίο αποτελεί κατηγορητήριο κατά του ακραίου αλτρωτισμού και χαρακτηρίζονταν από μετριοπαθείς θέσεις όπως αναφέρεται και στο Κείμενο 5. Με το αγγλικό κόμμα συμπαρατάχθηκαν *πρόκριτοι, στρατιωτικοί, λόγιοι και έμποροι* που είχαν σπουδάσει ή διαμείνει στη Δυτική Ευρώπη, με κύριο χαρακτηριστικό τους τις εθνικιστικές και δημοκρατικές ιδέες. Αισθάνονταν την ανάγκη ενός κράτους δικαίου, το οποίο θα τους εξασφάλιζε την περιουσία και τις επαγγελματικές τους δραστηριότητες. Οι επιλογές του αγγλικού κόμματος επηρεάζονταν και από την αντίληψη ότι η Βρετανία αποτελούσε πρότυπο για την εξέλιξη της εσωτερικής κατάστασης της χώρας. Ως θεμελιώδεις αρχές του πολιτικού συστήματος, το αγγλικό κόμμα θεωρούσε το κοινοβουλευτικό αντιπροσωπευτικό σύστημα και τη διάκριση των εξουσιών, αρχές τις οποίες υποστήριξε σε όλη τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα. Γενικότερα, το αγγλικό κόμμα υποστήριζε την άσκηση μετριοπαθούς πολιτικής, τόσο ως προς τους στόχους όσο και ως προς τα μέσα.

Υ.

Κατά την περίοδο του Κριμαϊκού πολέμου το αγγλικό και γαλλικό κόμμα έχασαν την εμπιστοσύνη των οπαδών τους, μετά τη βίαιη συμπεριφορά της Αγγλίας και της Γαλλίας απέναντι στην Ελλάδα, με το ναυτικό αποκλεισμό της χώρας. Είχε προηγηθεί και η υπόθεση Πατσίφικο, η οποία είχε δυσχεράνει τις σχέσεις των δύο χωρών. Όταν λοιπόν, τον Απρίλιο του 1849, ο αθηναϊκός όχλος λεηλάτησε το σπίτι του βρετανικής υπηκοότητας Εβραίου Δον Πατσίφικο. Αυτός απαίτησε υπερβολική αποζημίωση από την ελληνική κυβέρνηση. Η Βρετανία κάνοντας επίδειξη δύναμης επέβαλε το 1850 ναυτικό αποκλεισμό της Ελλάδας. Η απαίτηση ήταν να διευθετηθεί η υπόθεση του Πατσίφικο και άλλων βρετανών υπηκόων. Με την αντίδραση της Γαλλίας και της Ρωσίας σταμάτησε ο αποκλεισμός αλλά ήδη είχε αρχίσει η παρακμή του αγγλικού κόμματος το οποίο έχανε σταδιακά την στήριξη των οπαδών του.

Ευχόμαστε καλή δύναμη & επιτυχία!